

mr. sc. Karmen Delač-Petković

Strojarsko brodograđevna škola za industrijska i obrtnička zanimanja, Rijeka

IVAN BRAJDIĆ

– pedagog, novinar, književnik, prevoditelj...

Ivan Brajdić, portret iz 1960. g.

Ivan Brajdić rodio se 16. lipnja 1924. u selu Gornji Kuti kraj Brod Moravica, u imućnijoj seljačko-obrtničkoj obitelji. Majka Francika Stanka rođ. Kavran bila je domaćica, a otac Jakov trinaest je godina proveo u SAD-u, gdje je u Clevelandu svladao kovinotokarsku struku i bio poslovođa u jednoj od radionica tvornice Standard Tool Company. Tamo je brojnim izumima stekao prilično bogatstvo te je nakon povratka u Hrvatsku otvorio u Donjoj Dobri vlastitu radionicu. Međutim, ubrzo je doživio bankrot te je, u potrazi za poslom, s obitelji najprije 1927. odselio u Zagreb, a već 1932. u

Dugo Selo gdje je mali Ivan 1935. godine završio osnovnu školu. Klasičnu gimnaziju završio je u Zagrebu 1943. godine, a potom je prekinuo školovanje jer se priključio antifašističkom pokretu: bio je omladinski rukovodilac dugoselskog kotara, dopisnik zagrebačkog okruga, član redakcije više omladinskih listova. Kraj Drugog svjetskog rata dočekao je u VII. diviziji u Slovenskom primorju.

Poslije rata bio je časnik JNA i surađivao kao novinar u beogradskim i zagrebačkim listovima. Godine 1951. na osobni je zahtjev izašao iz JNA, a potom upisao studij slavistike na zagrebačkom Filozofskom fakultetu, gdje je diplomirao 1956. godine.

Promijenio je niz poslova u kulturi: uređuje "Studentski list", predaje u gimnaziji, dramaturg je "Jadran-filma", suosnivač i jedan od urednika nakladničkog poduzeća "August Cesarec", lektor i književni kritičar. Umirovljen je 1975. godine.

Brajdić se već kao srednjoškolac počeo aktivno baviti literarnim radom i slikanjem. Prve kratke proze i pjesme objavio je u "Jutar-

njem listu" 1939. godine. Nakon umirovljenja nastavio je aktivno pisati, a slikarstvo mu je postalo hobijem. Izradio je stotinjak slika u različitim tehnikama – uglavnom s goranskim motivima. Priređivao je samostalne izložbe i sudjelovao u skupnim slikarskim izložbama.

Objavljivao je u brojnim časopisima, pjesme su mu uglazbljene, a radovi dramatizirani za Radio Zagreb. Ipak, najznačajniji je njegov prozni opus – čitav niz pripovijedaka i romana od kojih su najpoznatiji: "Posljednji juriš Jačine Kamana", "Spaljene duše I-II", "Posrtanje po mraku", "Tuđin postadoh braći svojoj", "Oborovo", "Dugoselska kronika 1941.", "Oblaci nad Posavinom", "Dugoselska balada 1945.", "Suza u oku – Propali snovi", "Nasred sela zvonik", "Na te mislim", "Bajke o vitezovima domovinskog rata", "Susret sa sjenama prošlosti", "Goranske priče", "Hod po mukama" i "Trešnjevačke noći". Za roman "Bizonsko doba" – dirljivu priču o pačeničkom životu goranske žene – nagrađen je 2008. godine "Gorančicom", književnom nagradom Novog lista. Njegov posljednji roman "Labuđi pjev" tiskan je 2008., a neka su djela ostala u rukopisu.

Literarne studije i kritike objavljivao je u časopisima "Kaj", "Tokovi", "Vidici", "Književnost", "Mladost", "Zora", "Marulić", "Izvor", "Republika", "Forum" te "Goranskom Novom listu", "Jutarnjem listu", "Vjesniku", "Hrvatskom slovu", "Dugoselskoj kronici", "Večernjem listu" i drugima. Studijom o delničkom pjesniku Jakovu Majnariću dokazao je da je upravo Majnarić autor poznate romance "Na te mislim".

Pisao je članke i prikaze o suvremenim slovenskim piscima, ali je poznatiji po vrsnim prijevodima slovenskih književnika na hrvatski jezik (Ingolič, Kocbek, Mihelič, Vandot, Zidar, Zupan i dr.) za što je primio niz slovenskih priznanja te postao dopisnim članom Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Bio je član Društva hrvatskih književnika, Društva hrvatskih književnih prevoditelja, Društva hrvatskih filmskih radnika i zagrebačkog društva "Goranin". Ovako predan i plodan rad osigurao mu je mjesto u antologijama, Hrvatskom leksikonu, Hrvatskom biografskom leksikonu i u Hrvatskoj enciklopediji.

Sa suprugom Fanikom rođ. Štajduhar, podrijetlom iz Malih Draga kraj Brod Moravica, proveo je u skladnom braku punih 57 godina. Živjeli su u Zagrebu, gdje je Ivan Brajdić i preminuo 5. lipnja 2008., samo deset dana prije svoga 84. rođendana. Sahranjen je u Brod Moravicama.

Iako je veliki dio života proveo u Dugom Selu i Zagrebu, Brajdić se čitavog svog života osjećao Goraninom, prijateljevao je s Goranima i ljetovao u rodnom kraju. Podupirao je mlade goranske pisce, pisao predgovore i recenzije njihovih knjiga. Svoja je djela redovito darivao goranskim školskim i narodnim knjižnicama, a s velikom radošću i "Hrvatskoj čitaonici sela Kuti". U svojem se književnom i društvenom radu Brajdić uvijek iznova vraćao svome Gorskom kotaru, svojim Brod Moravicama i svojim Kutima.

Ivan Brajdić bio je višestruko nadaren stvaratelj: pedagog, novinar, kritičar, književnik, prevoditelj, slikar i glazbenik. Međutim, imao je jednu, ali u naše vrijeme neoprostivu "manu" – bio je skroman i samozatajan. Već kao prevoditelj stekao je važno mjesto u hrvatskoj i slovenskoj kulturi, ali javnost o tome malo zna. Kao primjer možemo uzeti njegov prijevod Ingoličeve "Gimnazijalke", koju smo svi pročitali, ali malo tko od nas zna da je to djelo upravo u Brajdićevu prijevodu doživjelo pet hrvatskih izdanja.

Da bi se ovaj propust ispravio, pobrinut će se Udruga za očuvanje brodmoravičkih starina "Turanj" i "Hrvatska čitaonica sela Kuti" – dvije volonterske udruge s područja Brod Moravica. Njihovi su članovi nakanili pokrenuti ediciju "Mala brodmoravička biblioteka" u kojoj će prva u nizu knjižica biti upravo Brajdićeva biografija. Autorica teksta je Karmen Delač-Petković, a dokumentarni materijal (fotografije, dokumenti, note, članci) iz Brajdićeve ostavštine ustupila je gospođa Fanika Brajdić. Knjiga je zamišljena kao dvojezično izdanje pa će prijevod na slovenski jezik napraviti gospođa Marjana Mirković.

Da bi knjiga bila dostupna i slovenskoj kulturnoj javnosti, u projekt su uključeni pripadnici slovenske nacionalne manjine iz područja Primorsko-goranske županije: Vijeće slovenske nacionalne manjine grada Rijeka, Vijeće slovenske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije i riječko "Kulturno prosvetno društvo Bazovica". "Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamjestvu

in po svetu" već se uključio financijskom potporom te vjerujemo da će knjiga biti tiskana do kraja 2010. godine, naravno i uz financijsku pomoć lokalne zajednice.

Ova će knjižica pomoći hrvatskim i slovenskim čitateljima da saznaju više o književniku i prevoditelju koji je svojim radom čitavoga života gradio mostove između naroda s obiju strana Kupe.

Brajdićev je opus velik pa bi detaljno istraživanje iziskivalo višegodišnji terenski rad. Ipak se nadamo da će se naći osoba koja bi se u dogledno vrijeme prihvatila takvog rada i predstavila nam Brajdića u iscrpnoj monografiji kakvu njegovo djelo svakako zaslužuje.